

Ikääntyvien taloudellinen varautuminen

Ikääntyvien taloudellinen varautuminen

Senioreiden varautuminen vanhuuteen	3
Oman hyvinvoinnin edistäminen ja sen rahoitus, mitä voi tarkoittaa?	4
Huoleton asuminen: Yhteisöllistä asumista palveluiden äärellä	6
Digitaaliset palvelut ja teknologian mahdollisuudet	7
Palveluiden hankkiminen ja myyminen, mitä pitäisi ottaa huomioon?	8
Miten senioreiden turvallisuutta voitaisiin parantaa?	9
Läheteworkshopin pöytäkeskustelujen sisältö	10
Hyvinvoinnin rahoitus	10
Huoleton asuminen, mitä se on?	12
Digitalisaatio, mitä voi parhaimmillaan tai huonoimmillaan tarkoittaa?	13
Palveluiden ostaminen ja palveluiden myyminen	15
Miten senioreiden turvallisuutta voitaisiin parantaa?	17
Läheteworkshopin osallistujat	19

Finanssiala ry ja Vanhustyön Keskusliitto järjestivät Ikääntyvien ihmisten taloudenhallinta – läheteworkshopin 13.12.2017. Tilaisuus pidettiin Glo Hotel Artissa Helsingissä. Mukana oli 33 ikääntymisasioiden asiantuntijaa useasta eri organisaatiosta, eläkeläisjärjestöjen edustajia ja senioreita.

Läheteworkshoppiin lähdettiin pohtimalla kysymystä:

”Minkälaista on senioreiden varautuminen vanhuuteen?”

Aamupäivän aikana keskusteltiin eri näkökulmista, mitä kaikkea ikääntyvien ihmisten taloudellinen varautuminen voi tarkoittaa ja mitä varautumisen keinoja meillä on tai tulisi olla käytettävissämme.

SENIOREIDEN VARAUTUMINEN VANHUUTEEN

Ikääntyneet itse, heidän läheisensä, viranomaiset ja monet muut ovat huolissaan ikääntyneiden selviytymisestä yhteiskunnan nopeassa muutostahdissa. Ikääntymisen tuomiin muutoksiin moni osaa jo hyvissä ajoin varautua. Sen sijaan tietoa mm. taloudellinen varautumisen keinoista tarvitaan lisää.

Taloudellisten asioiden suunnittelu ja hallinta ovat väline ja perusta koko elämänhallinnalle. Kun puhutaan taloudesta, puhutaan arjesta ja elämästä. Oman talouden pitkäjänteisen suunnittelun pitäisi olla kaikille, niin nuorille kuin vanhoille, osa arkipäivää.

Idea joulukuussa järjestettyyn lähetworkshoppiin saatiin Espoon Vanhusneuvostolta. Workshopkia suunniteltiin Finanssiala ry:n ja Vanhustyön Keskusliiton kanssa yhteistyössä ja ajatuksia tilaisuuden järjestämiseksi koottiin myös valtakunnallisten eläkeläisjärjestöjen Eetun työvaliokunnalta, Espoon Vanhusneuvostolta sekä Valli ry:n ikäteknologiakeskukselta.

Varautuminen ikääntymiseen on nähty erittäin tärkeänä myös Finanssiala ry:n eri toimielimissä. Teemaa on eri näkökulmista käsitelty mm. Hyvinvoinnin rahoituksen ad hoc ohjausryhmässä sekä viestintätoimikunnassa.

Lähetworkshopin teemaksi valikoitui keskustelujen ja tapaamisten pohjalta ikääntyneiden ihmisten taloudenhallinta ja taloudellinen varautuminen. Teemaa lähestyttiin viidessä pyöreässä pöydässä viidestä eri näkökulmasta Learning Cafe -tekniikkaa käyttäen.

Teemat olivat:

- 1) Oman hyvinvoinnin edistäminen ja sen rahoitus, mitä voi tarkoittaa?
- 2) Huoleton asuminen, minkälaista se on?
- 3) Digitalisaatio, mitä parhaimmillaan tai huonoimmillaan merkitsee?
- 4) Palvelujen hankkiminen ja myyminen, mitä pitäisi ottaa huomioon?
- 5) Miten turvallisuutta voitaisiin parantaa?

Jokaisen pöydän osallistajat kiersivät kaikissa viidessä pöydässä ja tulivat näin käsitelleeksi myös kaikkia viittä teemaa. Keskustelujen ajatukset, teemoihin liittyvät pelot ja uhat sekä toisaalta mahdollisuudet tallennettiin muistilapuille keskellä pöytää olevalle alustalle. Seuraava ryhmä näki edellisen ryhmän keskustelut ja pääsi jatkamaan aiheesta tiiviin yhteenvedon jälkeen.

Pöytien sihteerit ovat kiteyttäneet yhteen työpöydissä käytyjen keskustelujen sisällön ja tehneet niiden pohjalta toimenpide-ehdotuksia tai suosituksia jatkotyölle. Jotkut esille tulleet asiat olivat samoja kaikissa pöydissä: Esimerkiksi viestintää kaivattiin lisää ja turvallisuudentunteen vahvistamiseksi tarvitaan toimenpiteitä. Ikääntyneet tarvitsevat myös apua monessa asiassa, mutta haluavat myös itse olla hyödyksi ja kokea olevansa osallisia yhteiskunnassa.

Pöydissä käyty keskustelut löytyvät yksityiskohtaisesti tämän yhteenvedon lopusta, samoin lista osallistujista.

Helsingissä toukokuussa 2018

Päivi Luna
Finanssiala ry

Teija Mankkinen
Vanhustyön Keskusliitto

Kristiina Siikala
Finanssiala ry

OMAN HYVINVOINNIN EDISTÄMINEN JA SEN RAHOITUS, MITÄ VOI TARKOITTA?

Pöydässä 1 pohdittiin mitä hyvinvoinnin edistämiseksi laajasti ottaen tarkoitetaan, mitä sen edistämiseksi voidaan tehdä ja miten rahoitus hoidetaan. Pöydän fasilitaattoreina toimivat neuvotteleva virkamies Satu Karppanen, Sosi- ja terveysministeriöstä sekä johtava asiantuntija Päivi Luna, Finanssiala ry:stä.

Hyvinvoinnin rahoitus on monella tavalla haasteellista ikääntyneille. Turvattomuus ja hallinnan tunteen menetys luovat pelkoa ikääntymisen haastaessa toimintakyvyn rajoja. Työpajassa arvioitiin polarisaation ja syrjäytymisen lisääntyvän kasvavan ikääntyneiden joukon myötä. Neuvonnan ja tuen järjestäminen nostettiin merkittäväksi haasteeksi ja kehityskohteeksi. Tuotteiden ymmärtäminen voi olla vaikeaa. Omaisten merkitys ja perheen sisäinen kommunikointi koettiin tärkeäksi. Viestinnässä nähtiin paljon kehitettävää. Viestinnän avulla voitaisiin mm. murtaa suomalaisia vaivavaa puhumattomuuden kulttuuria esim. rahasta keskusteltaessa.

Kuka auttaa minua?

Terveysriskien ymmärtäminen on kaikenikäisille vaikeaa ja ikääntyneillä terveyden ja toimintakyvyn riskit kasvavat mitä vanhemmaksi tullaan. Myös muita yllätyksiä, esimerkiksi asumiseen liittyvät kulut, saattavat tuntua vaikeilta hallita. Työpajaan osallistuvat pohtivat miten hyvinvointivaltion rahoitus jatkossa tullaan hoitamaan. Rahoitus on jatkossa vaikeammin varmistettua ja vastuuta on enemmän kansalaisilla.

Asiat ovat vaikeita ja kun rahasta ja omista talousasioista on vaikeata keskustella, lisää se haasteita oman hyvinvoinnin ja talousasioiden järjestämisessä. Vaikeat asiat ja vaikeus ylipäänsä keskustella rahasta ja taloudesta, ruokivat edelleen yksilön haasteita järjestää omaa hyvinvointinsa rahoitusta. Talusosaamista kättiin lisää.

Omien taitojen ylläpitämiseksi ja arjessa pärjäämiseksi sekä oikeiden taloudellisten ratkaisujen tekemiseksi on nähtävä paljon vaivaa. Luotettavan avun löytäminen on vaikeaa. Nähdään, että yhteiskunnassa avuttomuus lisääntyy sekä vähävaraisten auttaminen vaikeutuu. Joidenkin palveluiden ymmärtäminen on haasteellista ja yllätyksiä tulee usein mm. palveluiden hintoihin liittyen.

Mahdollisuudet

Työpajaan osallistujat nostivat esille yhteiskunnan, omien resurssien ja teknologian kehittymisen myötä mahdollisuuksina seuraavia asioita:

Yhteiskunnan rooli

- Turvallisuutta voidaan parantaa innovaatioiden ja viestinnän avulla. Tarvitaan myös talouskasvatusta ja elinikäistä oppimista.
- On luotava luotettava edunvalvoja -konsepti (nykyisessä nähtiin ongelmia)
- Avoimuuden kulttuurin kehittyessä asioita on helpompi käsitellä

Oma varallisuus -resurssin ymmärtäminen on merkittävä potentiaali

- Varallisuutta on lisääntyvässä määrin, myös velattoman asunnon sekä eläkkeiden tason nousun myötä. Oman varallisuuden rakenteen ymmärtäminen on olennaista. Mistä oma toimeentulo koostuu ja miten sitä sekä omaa varallisuutta on mahdollista hyödyntää oman hyvinvoinnin rahoittamisessa.
- Terveyspalveluiden osalta nähtiin, että oma maksuvara- ja halukkuus käyttää omaa rahaa ovat lisääntymässä
- Apua oman taloudenhallintasuunnitelman tekemiseen: tee varallisuusbudjetti ja suunnitelma (5v/10v/15v/20v) varallisuuden käytöstä, miten saa omat toiveet tyydytettyä

Teknologia ratkaisijana

Digitalisaation myötä hyvinvointiteknologiaa on tulossa kokeiltavaksi aiempaa laajemmin. Elämäntaloudesta voi tulla sen myötä helpompaa. Digitaalisista palveluista tulee teknologian kehittyessä yhä edullisempia: digitaaliset palvelut ovat monesti vaivattomia, monistettavia ja tavoittavat ihmiset ajasta ja paikasta riippumatta. Ratkaisuna taloudenhallinnan ongelmiin ehdotettiin pöytäkeskustelussa virtuaalista taloudenhallintapalvelua muun taloudellisen neuvonnan kehittämisen lisäksi.

Talouden palveluohjaus oman tahdon edistäjänä

Työpajassa ehdotettiin palveluohjaukseen ja neuvontaan liittyvää taloudellisen näkökulman huomioonottamista tai taloudellisen neuvonnan järjestämistä erikseen.

Hyötyinä nähtiin:

- osataan kommunikoida palveluntuottajalle ja palveluiden valinnasta tulee mahdollisuus
- taloudellinen palveluohjaus
- ilmaispalveluista saadaan paremmin hyödyt käyttöön: liikunta, julkinen liikenne
- hinta- ja laatuvertailut avuksi päätöksenteossa
- neuvonnan tavoitteena olisi saada tietoa siitä, miten vahvistetaan hyvinvointia omia resursseja hyödyntäen
- elämäntalouden tukeminen ja hallinnan tunteen lisääminen
- neuvonta ja palveluohjaus helpottavat osallisuutta ja mukaan ottamista
- halutaan olla hyödyksi ja osallisena – tätä tuettava
- teknologian käyttöönottoon saatava tukea. Se on edellytys käytölle.

Keskustelun pohjalta esille nousseet suositukset ja toimenpide-ehdotukset

- **Oma varallisuus -resurssin selvittäminen tärkeätä: Tee varallisuusbudjetti ja suunnitelma (5v/10v/15v/20v) Laaditaan työkalu oman taloudellisen varautumisen suunnittelua varten.**
- Päivitetään Finanssiala ry:n julkaisu ”Finanssialan palvelut ikääntyvässä Suomessa”

HUOLETON ASUMINEN: YHTEISÖLLISTÄ ASUMISTA PALVELUIDEN ÄÄRELLÄ

Pöydässä 2 pohdittiin sitä, minkälaista olisi huoleton asuminen senioreiden näkökulmasta. Keskustelun fasilitaattoreina toimivat erityisasiantuntija Sari Hosionaho, ympäristöministeriöstä sekä johtava asiantuntija Elina Salminen, Finanssiala ry:stä.

Huoleton asuminen nähdään kokonaisuutena: miellyttävä, esteetön ja turvallinen ympäristö on yhtä tärkeää kuin asunto itse. Asuinympäristön suunnitteluun toivotaan panostuksia kunnilta.

Asumiselta toivotaan ennen kaikkea yhteisöllisyyttä. Monet toivovat myös monisukupolvisuutta ja yhteisöllistä asumista edistäviä ratkaisuja. Siihen kaivataan rakentajilta uusia ratkaisuja. Omat sisäänkäynnit ja esimerkiksi oma keittiö ja kylpyhuone olisivat tärkeitä, mutta oleskelutilat voisivat olla yhteiset.

Yksinäisyys ja virikkeiden puute koetaan ahdistavana uhkana. Yhteisöllinen asuminen olisi tähän ratkaisu tähän, se lisäisi myös turvallisuuden tunnetta. Yhteenvedona keskustelussa toivottiin erilaisia asumisen vaihtoehtoja.

Palveluiden saatavuus on senioreille olennaista, joten liikenneyhteyksillä ja kaavoituksella on suuri merkitys. Lisäksi erityisryhmille, kuten esimerkiksi muistisairaille, kaivataan tukipalveluita ja erityistä panostusta ympäristön turvallisuuteen. Myös yksityisten palveluntarjoajien, kuten kiinteistönhoidon, palveluille löytyy kysyntää.

Taloudellinen pärjääminen huolettaa

Senioreita huolettavat asumiseen liittyvät taloudelliset seikat. Palveluiden äärelle kasvukeskukseen halutaan muuttaa, jotta elämä olisi helppoa ja huoletonta. Asumisen hinta kaupungeissa on kuitenkin korkea, eikä kaikilla ole sen vuoksi mahdollisuutta hakeutua palveluiden lähelle.

Pienituloisuus, varattomuus ja leskeksi jääminen koetaan suurimpina taloudellisina uhkina. Myös yllättävät remonttikulut mietityttävät senioreita. Esteetöntä asumista toivotaan, mutta millä rahoitan esimerkiksi hissiremontin, jos tulot ovat kovin pienet? Entä jos taloyhtiö päättää teettää kalliin remontin, mutta yksittäisellä osakkaalla ei ole mahdollisuutta siihen vaikuttaa.

Asuntojen korjauksiin saatavissa olevista julkisista avustuksista kaivataan lisätietoja. Kunnalta toivotaan muutenkin enemmän neuvontaa ja palvelua asumiseen liittyen.

Toisaalta kasvukeskusten kivitaloissa asuvat pitävät esimerkiksi käänteistä asuntolainaa yhtenä mahdollisuutena. Tällä voidaan rahoittaa eläkepäiviä ja nostaa elintaso. Tässä nähdään kuitenkin myös riskejä: entä jos eläkin tosi vanhaksi, ja olen syönyt kaikki säästöni? Korjauspalveluissa voidaan hyödyntää kotitalousvähennystä.

Keskustelun pohjalta esille nousseet suositukset ja toimenpide-ehdotukset

- Oman talouden suunnittelu ennakkoon seniorikää varten.
- Monella suomalaisella oma asunto on keskeisin varallisuuserä. Oman varallisuuden arvioinnin yhteydessä myös oman asunnon arvon selvittäminen osana varautumista ikääntymiseen.

DIGITAALISET PALVELUT JA TEKNOLOGIAN MAHDOLLISUUDET

Pöydässä 3 pohdittiin digitalisaation etuja ja haittoja. Koska kaikkien pöytien keskusteluissa nousi esille digitalisaatio muodossa tai toisessa, on tähän kohtaan koottu yhteen kaikkien pöytien digitalisaatiota koskevia ajatuksia. Pöydän fasilitaattorina toimi kehityspäällikkö Pirjo Ilola Finanssiala ry:stä.

Digitalisaatiossa nähtiin paljon hyvää. Teknologia ja digitaalisuus mahdollistavat ajasta ja paikasta riippumatonta palvelujen käyttöä ja viranomaisten kanssa voi asioida silloin, kun itselle sopii – sujuvasti ja turvallisesti. Tästä hyvänä esimerkkinä on Suomi.fi -verkkopalvelu. Sieltä löytyvät julkiset palvelut ja tietoa eri tilanteisiin ns. yhdeltä luukulta. Suomi.fi tarjoaa myös julkisen hallinnon asiakkaille pääsyn omiin tietoihin sekä sähköisiin viesteihin ja valtuuksiin helposti.

Erityisesti ikäihmiset toivoivat digipalveluita ruokahuoltoon, liikkumiseen ja median käyttöön. Pöydässä korostui myös erilaiset talouden ja digiasioiden neuvontapalvelut. Digipalveluita halutaan käyttää, jotta pysytään yhteiskunnan asioista perillä ja saadaan kontakti ystäviin ja perheenjäseniin.

Huolena esitettiin, miten muuten itsenäinen ikääntynyt pärjää palveluiden käytössä ja hankinnassa, jos hän ei osaa käyttää digitaalisia palveluita tai ei omista älypuhelin tai tietokoneita. Palvelujen digitalisointiin ja tietoturvaan liittyviä uhkia ovat esimerkiksi tunnistautumiseen liittyvät riskit, epätietoisuus siitä kuka näkee itseä koskevat tiedot ja mitä niillä tehdään. Ikääntyneen ihmisen puolesta asiointiin verkkopalveluissa voi liittyä riskejä erilaisten valtuutusten osalta.

Osin uhkia voidaan vähentää ikäihmisille kohdistuvalla ohjauksella, neuvonnalla ja vertaistuellalla. Erityisesti ikäihmisille suunnatut digilaitteet tulevat kalliiksi. Toivottiinkin yleiskäyttöisiä edullisia laitteita, joita voisi vertailla suosittelusivustolla ennen hankintaa. Toivottiin myös laitteiden lainaamispalvelua samaan tapaan kuin apuvälineitä annetaan kunnissa lainaksi.

Tärkeätä olisi, että ikäihmiset olisivat mukana palvelujen ja tuotteiden kehittämisessä. Siten niistä saataisiin paremmin tarpeita vastaavia ja asiakaslähtöisempiä. Koulutusta ja laitteiden käyttötukea kaivattaisiin ja yksinäisten vanhusien digiturvaksi tarvitaan apua.

Keskustelun pohjalta esille nousseet suositukset ja toimenpide-ehdotukset

- Tehdään kokeilu kotiasumisen turvallisuuden parantamiseksi.
- Ehdotetaan medially vertailujen tekemistä helppokäyttöisistä laitteista (Tietokone, ET, Eeva yms. lehdet, joilla aikuislukijoita)
- Kootaan yhteen tietoja digituen palvelupisteistä.

PALVELUJEN HANKKIMINEN JA MYYMINEN, MITÄ PITÄISI OTTAA HUOMIOON?

Pöydässä 4 keskusteltiin sekä palveluiden myymisestä senioreille, että niiden ostamisesta. Pöydän fasilitaattoreina olivat toimitusjohtaja Siru Hannula Aaria Family Oy:stä sekä kehityspäällikkö Kristiina Siikala Finanssiala ry:stä

Palveluiden tulisi olla ymmärrettäviä ja tietoa palveluista pitäisi löytyä helposti. Nettisivuilla pitäisi olla helposti näkyvissä palveluntarjoajan puhelinnumero, josta lisätietoja voi kysellä. Pelkkä www-osoite ei riitä.

Viestintää kaivattiin erilaisista ikääntyneille tarkoitetuista palveluista, apuvälineistä, kunnan antamista tuotteista yms. Tietoa tarvitaan myös siitä, kuinka tulee toimia, jos tarvitaan tukea tai apua. Kohdistettua viestintää kaivattiin myös omaisia varten. Suomi.fi-palvelu nähtiin paikkana, mihin tiedot ja erilaiset linkit palveluihin voitaisiin mm. kootusti kerätä. Viranomaispalveluista kaivattiin myös viestintää.

Palveluehtojen vaikeaselkoisuus haittaa monesti asian ymmärtämistä, siksi iäkkäälle ostajalle kaivattaisiin peruutusturvaa. Haluttaisiin myös, että iäkkäälle ei saisi myydä pakettia, joka määräjän jälkeen jatkuu automaattisesti, jos sitä ei erikseen peruuteta. Palvelujen myynnissä liian aggressiivinen markkinointi huolestuttaa senioreita. Kaikki myyjät eivät tunnista ikäihmisen tarpeita, monet ovat liian innokkaita myyntipuheissaan, eivätkä osaa kuunnella. Ovelta ovelle kulkevat kauppiat arveluttavat. Pelätään, että tulee ostettua tarpeetonta tai ylihintaista tavaraa.

Markkinointirajoituksia kaivataan, samoin tehokkaita puhelinmyynnin rajoituksia ja tietoa miten puhelinmarkkinointikielto tehdään. Markkinointi- ja myyntihenkilöille kaivataan eettisiä toimintaohjeita. Myös selkokielisen tekstin tarve tuli esille monessa yhteydessä. Sitä kaivattiin sekä julkisiin että yksityisiin palveluihin.

Ikäihmisten itsemääräämisoikeuden ei koeta toteutuvan riittävästi. Paljon oli pohdintaa siitä, kuka huolehtii ikääntyneen eduista ja päättää esimerkiksi muistisairaana ihmisen puolesta asioista samalla varmistaen, että hän saa tarvitsemansa palvelut.

Sote-uudistuksen osalta pohdittiin eriytyvätkö palvelut maksukyvyn mukaan. Varattoman ja yksinäisen seniorin osalta mietittiin, miten hän saa apua ja keneltä. Valtuutus, puolesta ja yhdessä asioinnit ovat hyviä vaihtoehtoja palvelujen ostamisessa.

Digitalisaatiossa paljon hyvää, mutta myös pelkoja

Digitalisaation vauhti herätti keskustelua. Pelkona on, että ikäihmiset tippuvat kelkasta. Huolena esitettiin, miten muuten itsenäinen ikääntynyt pärjää palveluiden käytössä ja hankinnassa, jos hän ei osaa käyttää digitaalisia palveluita tai ei omista älypuhelin tai tietokonetta.

Ikääntyneet kaipaavat turvallisuuden tunnetta. Huolena nähdään, että ikäihmistä ei kuunnella ja eriarvoistuminen lisääntyy. Ikäihmisiä varten tarvittaisiin helppo tapa saada neuvontaa ja ohjausta. Tähän tarvitaan kunnat ja maakunnat mukaan. Toiveena olisi myös oma vastuutyöntekijä/viranomainen. Myös kuntien vanhusneuvostojen roolia haluttaisiin vahvistaa. Keskusteluissa tuotiin esille myös tarve vanhusasiamiehen viran perustamiseksi. Ratkaisuvaihtoehtoina voisivat olla myös esim. case-managerit iäkkäitä varten. He auttaisivat palveluiden hankinnassa.

Ikääntymiseen tulisi varautua hyvissä ajoin, ehkä jo 40-50 -vuotiaina. Tätä asiaa pitäisi edistää. Eri tahojen yhteistyötä peräänkuulutettiin.

Keskustelun pohjalta esille nousseet suositukset ja toimenpide-ehdotukset

- **Best practices:** Ohjeita markkinoinnin ja puhelinmyynnin rajoittamiseksi.
- **Kootaan yhteen tietoa ikääntyneiden palveluista (viranomaiset, kunnat, muut palveluntarjoajat) Tieto välitetään myös senioreiden omaisille.**

MITEN SENIOREIDEN TURVALLISUUTTA VOITAISIIIN PARANTAA?

Pöydässä 5 keskusteltiin ikääntyneiden turvallisuudesta monesta eri näkökulmasta. Pöydän fasilitaattoreina toimivat kehitysjohtaja Teija Mankkinen Vanhustyön Keskusliitosta, poliisitarkastaja Jyrki Aho Poliisihallituksesta sekä johtaja Risto Karhunen Finanssiala ry:stä.

Ikääntyneiden ihmisten omien näkemysten kuuleminen on oleellista turvallisuuden parantamisessa. Ratkaisuja voidaan kehittää vasta kun tiedetään niin sanotusti mistä kenkä puristaa eli millaisia huolia ikäihmisillä on turvallisuuden osalta. Turvallisuuden parantamisen talkoissa tarvitaan niin yksilöä, ympäröivää yhteisöä kuin yhteiskuntaakin.

Turvallisuus osana arkea

Kodin turvallisuuden parantamiseksi tarjolla on monenlaisia turvalaitteita. Ongelma onkin usein siinä, miten löytää minulle ja kukkarolleni sopiva ratkaisu. Turvateknologia on kallista monelle, mutta myös edullisia vaihtoehtoja on tarjolla. Esimerkiksi laskeutuva palohälytintin ja liesihälytintin vähentävät kotitapaturmien riskiä. Erilaiset apuvälineet kuten tukikahvat vaikkapa WC-pyytyltä nousun helpottamiseksi vähentävät puolestaan kaatumisriskiä.

Turvateknologian ja apuvälineiden lisäksi tarvitaan ihmisiä. Ympärillä toimiva yhteisö tuo turvaa. Esimerkiksi naapureiden kanssa voi sopia merkeistä, joiden avulla seurataan, onko kaikki kunnossa.

Liikkumisen turvallisuutta lisää hyvä yhdyskuntasuunnittelu kuten esteettömät kulkuväylät ja rakennukset, hyvä valaistus sekä turvakamerat. Yksilöllisiä ratkaisuja ovat puolestaan

erilaiset liikkumisen apuvälineet kuten rollaattorit ja liukkauden estoon tarkoitetut nastakengät ja liukuesteet.

Turvallisuudentunteen vahvistaminen

Turvattomuudentunnetta aiheuttavat erilaiset pelot kuten huijausten, väkivallan ja muutosten pelko samoin kuin yksinäisyys. Tarvitaan nykyistä enemmän palvelevia puhelimia, ryhmä- ja ystävöimintää sekä etsivää ja löytävää vanhustyötä. Turvallisuuteen liittyvää tietoa ja aineistoja on jo nykyisellään saatavilla, mutta ne ovat hajallaan ja vaikeasti löydettävissä.

Eri toimijoiden yhteistyön tiivistämisellä kuten yhteisellä matalan kynnyksen neuvonnalla ja ohjauksella voidaan vähentää turvattomuudentunnetta. Oikea-aikainen ja oikein kohdennettu asiallinen tieto lisää turvallisuudentunnetta. Turvallisuuskoulutusta voitaisiinkin toteuttaa läpi elämän jo lapsesta lähtien. Rikosten kuten väkivallan, huijausten ja varkauksien torjuntaan tulisi olla ikäihmisille suunnattuja matalan kynnyksen poliisipalveluja.

Palvelujen saavutettavuus

Palvelujen saavutettavuutta voidaan parantaa esimerkiksi digitaalisia palveluja koskevalla EU:n saavutettavuusdirektiivillä ja eettisillä ohjeilla palveluntarjoajille. Lisäksi tarvitaan julkisten ja yksityisten palvelujen henkilöstölle, kuten pankkitoimihenkilöille, suunnattua ohjausta ikäihmisten tuen tarpeista, pankkichattia, henkilökohtaisen palvelun säilyttämistä ja matalan kynnyksen vertaisopastusta. Neuvontaa ja opastusta on hyvä olla tarjolla siellä missä ihmiset liikkuvat, kuten kauppakeskuksissa.

Keskustelun pohjalta esille nousseet suositukset ja toimenpide-ehdotukset

- Ikäihmisten omien näkemysten kuuleminen turvallisuuden parantamisessa
- Eri toimijoiden yhteistyön tiivistäminen ja tiedon kokoaminen sekä neuvonta ja ohjaus

LÄHETWORKSHOPIN PÖYTÄKESKUSTELUJEN SISÄLTÖ

PÖYTÄ 1 - Hyvinvoinnin rahoitus

Keskustelun fasilitaattorit:

Neuvotteleva virkamies Satu Karppanen, Sosiaali- ja terveysministeriö sekä kehityspäällikkö Päivi Luna, Finanssiala ry

- Pelko yksinäisyyteen, luottamuspuola turvalliseen vanhuuteen sekä ettei osata eikä ymmärretä.
- Haasteina yhteiskunnan vähenevä rooli rahoituksen järjestäjänä ja neuvonnan järjestäminen (kuka ottaa vastuun, miten puhua raha asioista).
- Mitä lähteitä ja riittävätkö rahat hyvinvointiin?

Uhat

- tuotteiden vaikeaselkoisuus, yksityisyyden suojat
- syrjäytyminen
- eriarvoistuminen lisääntyy -> taloudellinen tietoa vähenee
- lainsäädäntö ei mahdollista uusia välineitä
- ei kyetä saamaan julkista + yksityistä
- ei ymmärretä taloushallinnon kokonaisuuksia
- pelko, varautuminen
- terveystriskin ymmärtäminen
- puhuminen/ puhumattomuus
- luottamuspuola turvalliseen vanhuuteen
- kuka on yksinäinen?
- nuukuus: en raaski hankkia tarvitsemiani asioita ja palveluita
- verokysymys
- bruttokansantuote -> mistä?
- yhteiskunta: miten pitää huolen? (vastuu/ sisältö)
- putkiremontti
- palvelut ja niiden ymmärtäminen
- go-go porukka iso osuus

Haasteet

neuvonnan ja tuen järjestäminen

- opastuksen järjestäminen
- tietoa: kuka opettaa taloudenhallintaa
- omat taidot, riittävä ymmärrys ja osaaminen -> mistä luotettava tieto ja apu
- ”kurseja”, verkkosivut, asiantuntijat
- kuka auttaa minua
- tulee yllätyksenä miten paljon palvelut maksavat (tiedonpuute)
- avuttomuuden lisääntyminen
- missä asun?
- aliravitsemus: ei osata, ei rahaa
- osaajat vähenee-> palvelujen korostuminen
- yhdenvertaisuus: miten teknologia siirtyy osaksi
- maailman muutos, kenen vastuulle?
- aliravitsemus
- yksinäisyys eristää ja altistaa

Rahoitus

- julkinen rahoitus
- yhteiskunnan rahoitusmahdollisuudet vähenevät
- raha-asiat tabu
- vähävaraisen vaikea rahoittaa
- hyvinvointivaltio on huipussaan, ei voi enää kustantaa yhteiskunnan varoista
- pienituloisuus haasteena
- yksinäisyys, -> auttaako raha?
- peruspalvelut edullisesti tai maksuttomasti
- käännteinen omaisuus, miten minun omaisuus kohteet
- vakuutuksen turva

Valvonta

- varallisuuskykyä, osaaminen
- peritty omaisuus lisääntyy
- myynti: uhka/mahdollisuus
- valvonta/ sijoitusneuvonta
- finanssivaltojen ketju

Viestintä

- etuuksista tiedottaminen
- rahasta puhuminen vaikeaa
- ennakkoon pohtimisen haaste
- edunvalvonta, osaaminen, tiedottaminen -> mediat
- vanheneminen vaikea puhumisen aihe-> kulttuuri
- hämmentävä maailma

Omaiset

- miten puhua?
- suhdeverkosto: läheiset
- hoitotahto
- ajatuksellinen muuttuminen
- edunvalvonta vs. itsemääräämisoikeus
- edunvalvonnallinen huoli
- kuka ottaa vastuun?
- edunvalvonnan luotettavuus -> huono hoito
- valtuutus, oma tahto miten näkyviin?
- välinpitoajat, esim. keskiluokka
- hoitotahto ja edunvalvontavaltuutuksen tekeminen ajoissa
- ei ketään, vanhuksat pudotettu ketjusta pois (sukupolvet)

Mahdollisuudet

- turvallisuus ja innovaatiot-> kommunikaatio
- yhteiskunnan rooli
- talouskasvatus, elinikäinen oppiminen
- luotettava edunvalvoja
- mistä varani, toimeentuloni koostuu?
- varallisuutta on
- avoimuuden kulttuuri kehittyy-> asioita helpompi käsitellä
- terveyskeskuspalveluiden maksuttomuus/ maksullisuus
- resurssien ymmärtäminen
- varallisuus lisääntyy
- eläkkeet nousevat
- hyvinvointiteknologiaa kokeiltavissa ja edullista
- asuntomaksettu ennen vanhuusikää -> jää rahaa hyvinvoinnin rahoittamiseen
- subjektiivinen tarve-> saadaan omat toiveet tyydytettyä
- tee varallisuusbudjetti ja suunnitelma (5v/10v/15v/20v) varallisuuden käytöstä

- digitalisaatio
- uudet innovaatiot helpottavat vaurastumista
- maksuvara- ja halukkuus lisääntyy
- palveluntuottajalle -> osataan kommunikoida
- ihmisen oma tahto kuuluviin
- palveluohjaus, taloudellinen
- ilmaisupalvelut: liikunta, julkinen liikenne
- mistä apua varallisuussuunnitelman laatimiseen?
- vapaaehtoistoiminta
- hyvinvointi ei aina edellytä rahaa ja varallisuutta
- hinta- ja laatuvertailut-> päätöksenteko
- miten vahvistetaan hyvinvointia
- osallisuus, mukaanottaminen
- vertailu on mahdollisuus: kuluttajatieto
- valinta on mahdollisuus
- muuttaminen halvempaan maahan
- eläkeläisalennukset mahdollistavat palvelujen käytön
- palvelumaksujen tulosidonnaisuus helpottaa pientuloisten taloutta
- maksuttomia palveluita
- kunkin oma vastuu
- laatumittarit
- hyvinvoinnista lisää ymmärrystä
- iäkkäiden potentiaali kuluttajina ja vapaaehtois-työntekijöitä yms
- sosiaalisuus mahdollistetaan
- osallisuus, mukana oleminen, hyödyllisenä oleminen
- hyvinvointi mahdollisuus
- julkisen ja yksityisten palveluiden suhde
- mitä on peruspalvelut
- hyvinvointipalvelut
- kuntien rooli/ Hyte-hyvinvointi
- verkostot ja niiden rooli (läheiset ystävät)

PÖYTÄ 2 - Huoleton asuminen, mitä se on?

Keskustelun fasilitaattorit:

Erityisasiantuntija Sari Hosionaho, Ympäristöministeriö sekä johtava asiantuntija Elina Salminen, Finanssiala ry

Uhat

Taloudelliset

- kuka pystyy muuttamaan palveluiden äärelle?
- pienituloisuus, varattomuus, leskeksi jääminen
- mistä rahat remonttiin? esim. esteettömyys, hissi
- yllättävät lisäkustannukset, esim. taloyhtiön remontit, joihin ei itse pysty vaikuttamaan

Muut

- yksinäisyys, virikkeiden puute
- turvattomuus
- tiedonsaanti: miten saan tietoa esim. esteettömyysremonteista/palvelua tarjoavista yrityksistä? Entä tietoa siitä, rahoittaako kunta esim. hissiremonttia?
- liikenneyhteydet
- nettiyhteydet jne.

Mahdollisuudet

- Käänteinen asuntolaina: kasvukeskusten omistus-asujille. Pitää ymmärtää myös tähän liittyvät haasteet: entä jos asuukin tosi vanhaksi?
- Yhteisöllinen asuminen ja yhteisöllisyys, uudenlaiset asumisen ratkaisut
- ryhmäasuminen /ryhmärakentaminen (esim. Arabianranta)
- monisukupolvinen asuminen (mummit samaan asuntoon, esim. oma sisäänkäynti)
- Esteetön ympäristö (pelkkä esteetön asunto ei riitä)
- Kognitiivinen esteettömyys, esim. muistisairaille (muistisairaita tukevat palvelut)
- Palveluiden läheisyys (kaavoitus) ja palveluiden saavuus
- Uudet yksityiset palveluntuottajat (esim. isännöinti)
- Erilaisia asumismuotoja
- Esteetöntä asumista
- Kunnan osaamisen hyödyntäminen – neuvonta ja palvelut
- Järjestöjen osaamisen hyödyntäminen

PÖYTÄ 3 - Digitalisaatio, mitä voi parhaimmillaan tai huonoimmillaan tarkoittaa?

Keskustelun fasilitaattori:

Kehityspäällikkö Pirjo Ilola, Finanssiala ry

Pankki

- omaisen puolesta laskun maksu, ilman että näkee saldot
- hyvä kun voi tunnistautua yksillä tunnuksilla kaikkiin palveluihin
- eri palveluiden salasanojen pituudet yms. vaikeita

Muut

- julkisin palveluin tuotetut palvelut ja niiden esteettömyys

Koti, hyödyt

- päivittäisten asioiden hoito yksinkertaistuu
- digi laajentaa elinpiiriä
- PAD yhteys mahdollistaa viestinvälityksen sukulaisten kanssa
- yksinäisyys vähenee, kun digi mahdollistaa yhteydenpidon
- sosiaaliset suhteet ja yksinäisyyden torjunta mm. etäkokouksilla
- kuvayhteys on enemmän kuin pelkkä puhe
- mahdollistaa hoidon kotona kotisairaanhoidon avulla
- takaisinsoittopalvelu toimii hyvin
- mittaukset, rannekkeet marevan/ diabetes seuranta mahdollistavat sairauksien hoitoa kotona
- etäkuntoutus ja muut etäpalvelut
- turvapalvelut (kameravalvonta, vuotovahingot)
- oma kanta ja reseptit
- kuvapuhelin
- verkkokauppojen valikoima
- kulttuuri ja kirjastopalvelut
- laitehallinta ja niiden käyttö lisää turvan kokemusta
- tehostaminen ja standardoidut palvelut

Koti, haitat

- miten käyttää palvelua, jos ei osaa/voi käyttää nettiä (aistivammaiset, muistisairaat)
- liitteet netissä, miten printataan
- ohjeiden printtaus kun pieni näyttö ettei voi olla au-ki ohje ja sovellus
- kunnan palvelut vaikea löytää netistä – pitkät polut
- onko laitteet ajantasalla, kuka päivittää
- kuka opastaa, kun ongelmia laitteiden kanssa
- saako enää yhteyden muulla tavoin kun sähköisesti
- eläkkeellä ei ole varaa ostaa uusia laitteita

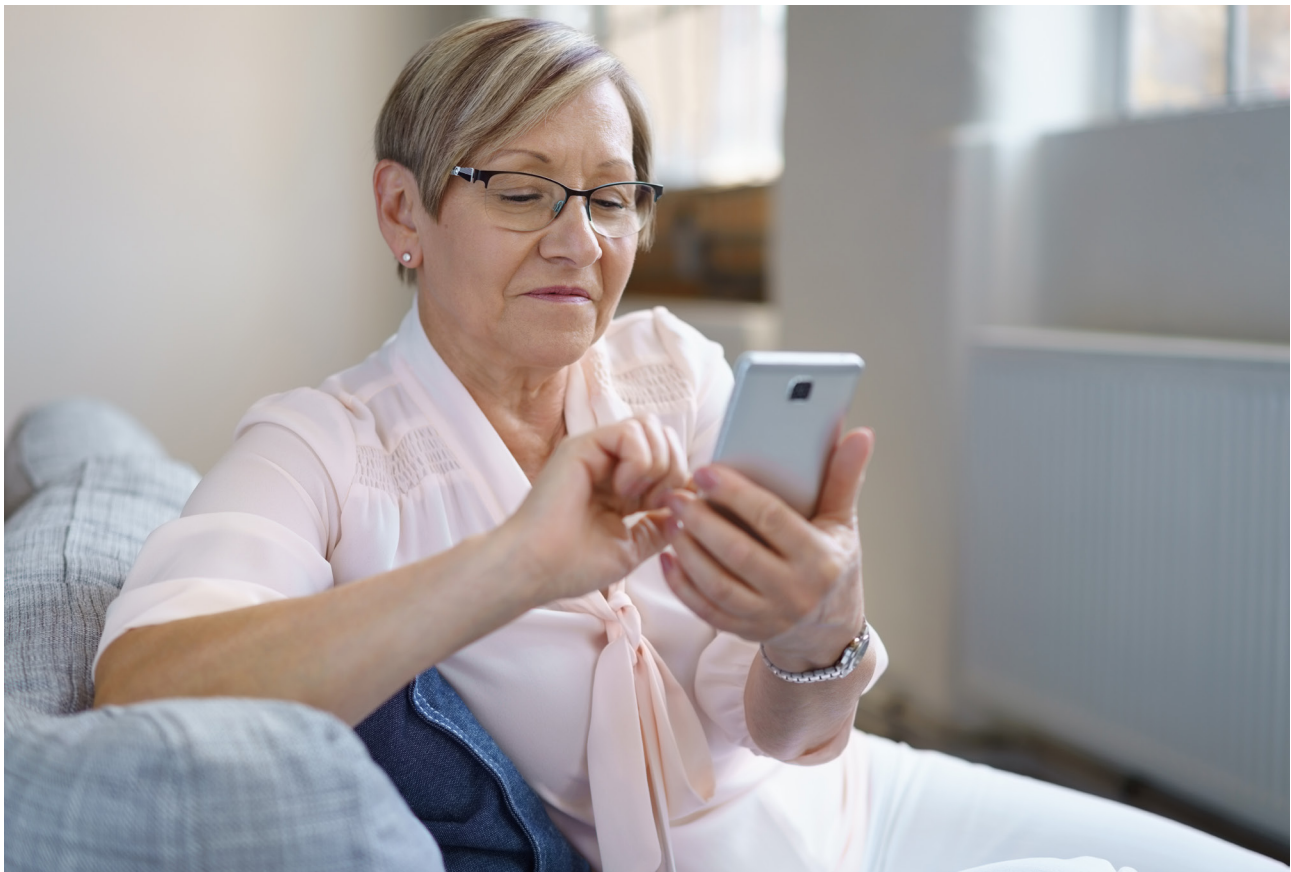
- uutiset, usein lisätietoa netissä, miten käy yhdenvertainen tiedonsaanti. Media syrjivää, kun jättää netin ulkopuolella olevat pois
- ajanvaraukset -epätietoisuus miten toimii
- kuntakohtainen maksukäytäntö -osassa kunnista saa avustusta
- osaaminen/raha / halu ottaa palvelut käyttöön ja kuka auttaisi
- kuka päivittää laitteet?
- laitteiden ja ohjeiden selkokieliisyys
- matkaliput hankalia
- turvalaitteita saatavilla, mutta kalliita
- miten luottaa palvelun tuottajaan
- miten taataan helppokäyttöisyys
- puhelinpalvelun valikot vaikeita
- useita tv-paketteja, jos haluaa katsoa esim. urheilua kallista
- osaamattomuudesta aiheutuvat virheet, miten korjataan
- tietoturva
- ihmisten eriarvoistuminen lisää turvattomuutta
- mennäänkö tietotekniikan ehdoilla vai hyötyykö potilas kotihoidosta
- yksityisyyden menetys

Ihmiskontaktit

- tukiverkosto järjestöistä, kuuluminen yhteisöön ja tapaamiset tärkeitä
- tarvitaan lähiystävää kasvokkain
- vapaaehtoiset tarjoavat digiasennuspalveluita
- kotona toteutettavat ennakoivat kotikäynnit
- tiedottaminen, neuvonta ja tuki palveluiden ja etuuksien hakemisesta
- sosiaaliturvan neuvonta ja ohjaus sekä tuki hakemiseen

Toiveet

- digipyykinpesu ja silitys
- henkilökohtainen palvelu mm. aikatauluista
- virtuaaliateriointi
- kimppakyydin tilaus
- etäystävä
- ostoavustaja
- asioiden hoitaja
- talouden personal trainer
- helpot e-terveyslaitteet (nyt aktiivisuusrannekevalmistajat eivät markkinoi ikäihmisten laitteita)
- Ruokaa kaupasta tai ravintolasta
- laitteiden lainaus vähävaraisille esim. kuten lääkinnällisen kuntoutuksen apuvälineet
- digituotteet bulkkitavaraa, ei erikoistuotteita, jolloin niiden hinta on kalliimpi
- digiturvasauna
- palvelutori, jossa luotettavat palveluntarjoajat kootusti yhdessä paikassa
- tuki, neuvonta ja ohjaus yhdessä eri sektorien kanssa
- toimiva nettiyhteys -sisätiloissa kuuluvuus ja yhteys toimittava

PÖYTÄ 4 - Palveluiden ostaminen ja palveluiden myyminen

Keskustelun fasilitaattorit:

Toimitusjohtaja Siru Hannula, Aaria Family Oy sekä kehityspäällikkö Kristiina Siikala, Finanssiala ry

- Vanhuutta pelätään.
- Tavoitteena tulee olla turvallisuus, helppous, konkretia.
- Lisää turvallisuutta.
- Varautuminen ikääntymiseen jo 40-50 -vuotiaina.

Palvelut

Uhat

- markkinointirajoitukset saatava voimaan. Sähköpostit jopa uhkailut, missä oikeusturva?
- oikeusturva uhattuna
- aggressiivinen markkinointi uusissa digitaalisissa palveluissa voi lisääntyä
- liian innokkaat myyjät
- ovelta ovelle remonttimiehet huijaavat
- ns. testamenttikauppiat iskevät viime metreillä = ajoissa
- ostetaanko tarpeetonta, ylihintaista?
- ikäihmistä ei osata kuunnella
- myyjät eivät tunnista ikäihmisen tarpeita eivätkä puhu ymmärrettävää kieltä
- asiakkaiden valikointi ja palveluiden eriytyminen maksukyvyyn perusteella, esim. vakuutukset sote-palveluissa
- varaton yksinäinen – kuinka saa apua
- palveluehtojen vaikeaselkoisuus haittaa ymmärrettävyyttä, erityisesti ikäihmisillä
- iäkkään ostajan peruutusturva
- iäkkäälle ei saa myydä pakettia, joka määräajan jälkeen jatkuu (ellei osaa ajoissa perua)
- tiedonanto palveluista, ovatko saavutettavia esim. nettisivuilla puhelinnumero vai ainoastaan www.
- vakuutukset – kuka huolehtii ikääntyneen eduista.
- oikeusturvan toteutuminen, tietoturvan säilyttäminen, eriarvoistuminen tulee lisääntymään
- ikäihmisten itsemääräämisoikeus ei toteudu
- kuka päättää muistisairaana ihmisen puolesta ja varmistaa, että hän saa palveluita.

Mahdollisuudet

- case-managerit iäkkäille auttamaan palveluiden hankinnassa
- yksinkertainen tapa saada ohjausta ja neuvontaa, esim. yhden puhelinnumeron kautta
- ohjaus ja neuvonta, kunnat, maakunnat tarvitaan mukaan
- eettinen ohjeistus
- aukoton peruutusturva iäkkään ostoille
- myyjille, virkailijoille eettiset toimintaohjeet
- valtuutus puolesta asiointi, yhdessä asiointi
- vastuutyöntekijä – viranomainen
- vanhusneuvostojen rooli vahvempi
- ouhelinmyynnin rajoitukset.

Digitalisaatio

Uhat

- miten pärjää digitalisaatiossa muuten itsenäinen, mutta ei sähköisiä palveluita käyttävä ihminen
- miten ihminen, jolla ei ole älypuhelinta eikä tietokoneita, eikä osaamista digitaalisten palveluiden käytössä hoitaa pankkiasiat?
- koneet eivät toimi
- ikäihmiset tippuvat keltasta- Eivät osaa käyttää digitaalisia palveluita tai heillä ei ole varaa laitteisiin
- pienituloiset ihmiset eivät saa palveluja tai tuotteita
- lisää eriarvoisuutta
- onko palvelut hinnoiteltu niin, että ne ovat saavutettavissa?

Mahdollisuudet

- varautuminen ajoissa
- ikäihmiset mukaan suunnitteluun: Asiakaslähtöinen malli: Suunnitteluun ja kehittämiseen laajasti kohderyhmä mukaan.
- ikäihmiset otettava mukaan palvelujen ja tuotteiden kehittämiseen. Palvelut asiakaslähtöisempiä, vastattava tarpeita.
- digitalisaatio mahdollistaa paremman elämän.
- teknologia ja digitaalisuus mahdollistavat ajasta ja paikasta riippumatonta palvelujen käyttöä.
- palvelutuotannossa tasa-arvonäkökulma mukaan
- tabletit kaupungilta vanhuksille
- insinööri mukaan palveluiden testaamiseen
- digienkeli hoitamaan yksinäisten vanhusten asioita
- vanhusasiamies – asiakasraadit – kehitysyhteisöt
- senioreille koulutusta (esim. koululla) vrt digiboxin muutos tulee taas 2020
- kirjasto/seurakunnat/järjestöt digi yms. laitteiden käyttötuki

Viestintä

Uhat

- tiedottamisen puute, kuinka toimia tukea tarvittaessa
- tiedon puute
- luetun ymmärtäminen saattaa tuottaa vaikeuksia
- voiko kaikkeen varautua
- oikean kohderyhmän löytäminen viestinnässä

Mahdollisuudet

- asian esilläpito
- tietokonekieli omituista ”nippelitieto”
- tarvitaan koulutusta tai suomenkielistä selkokieltä
- tv-ohjelma ”Mitä ihmettä?”, sanoi seniori
- selkokielisyyttä sekä julkisiin että yksityisiin palveluihin
- eri tahojen yhteistyöllä asiat esiin
- tiedottaminen, suorat yhteydet
- vertailtavuuden helpottaminen
- enemmän kohdistettua viestintää, myös omaiset (kooste)
- tiedot kootusti suomi.fi:hin
- kun minusta aika jättää – kansio
- apuvälineistä tiedottaminen – kunnan antamat tuotteet
- viranomaispalveluista tiedottaminen
- tiedon välittäminen puhelinmarkkinointikiellosta

PÖYTÄ 5 - Miten senioreiden turvallisuutta voitaisiin parantaa?

Keskustelun fasilitaattorit:

Kehitysjohtaja Teija Mankkinen Vanhustyön Keskusliitto, poliisitarkastaja Jyrki Aho Poliisihallitus sekä johtaja Risto Karhunen Finanssiala ry

Turvallisuus kotona

Uhat

- turvallinen koti muuttuu turvattomaksi (tuet, jakkara, esteettömyys)
- kuka tarkistaa kodin turvallisuuden?
- pihalla olevien tavaroiden varastointi
- yksinasuvat vanhukset haja-asutusalueella

Mahdollisuudet

- turvateknologia auttaa (kallista monelle)
- turvapuhelin apuna, mutta maksaa + ei halua häiritä
- turvalaitteet, palvelut
- sovitut merkit naapurustossa. Miten ”valvotaan, et-tä kaikki kunnossa
- valvonta (sähkö, veden, vessan käyttö jne)
- kalusteiden kehittäminen (toimivuus, materiaalit)
- toimiva yhteisö ympärillä
- apua saatavilla yhdellä painalluksella
- naapuriapu, tunnetaanko seinän takana asuva

Liikkuminen

Uhat

- varkauksien pelko
- pelko kotiin tulevista henkilöistä
- väkivallan pelko puistoissa, metsissä
- digitalisointi pelottaa – valeutiset, viestinnällä pelkojen vähentäminen
- itsemääräämisoikeuden menettämisen pelko
- maahanmuuttajat (uudet tavat, kulttuuri, rikollisuus)
- katuväkivalta
- sähköinen asiointi
- huolenpidon puute
- muutoksen pelko

Mahdollisuudet

- matalan kynnyksen turvaverkko, jossa voi puhua kaikesta
- lisätään puhetta turvallisuudesta
- turvallisuuskoulutus läpi elämän (jo lapsille)

- missä itsepuolustuksen raja menee
- turvallisuustunteen parantaminen – tuotteet
- jaetaan kaikille yli 65 v ”turvareppi: materiaalit, liukesteet, turva...?
- tieto, että viranomaiset tavoitettavissa helposti ja nopeasti
- viranomaisten näkyvyys lisää turvallisuutta
- vartiointi, liikeanturit
- tuki, neuvonta ja ohjaus (eri sektorit yhdessä)

Digitaalisuus, tietoturva

Uhat

- kuka tiedot näkee, mitä tiedoilla tehdään
- sähköinen postilaatikko suuri turvallisuusuhka
- tunnistautumiseen liittyvät tekijät
- miten turvata pankkipalvelut – turvarajat, rajoitukset
- heikot atk-aidot

Mahdollisuudet

- tietoturva
- digireppu: ohjeet päivityksistä, laitteista jne.
- Suomi.fi
- koulutusta ikäihmisille
- pankkihenkilöiden koulutus
- digitalisaation mahdollisuudet (edunvalvontavaltuus jne.)

Rikosturvallisuus

Uhat

- väkivalta
- huijaukset
- taloudellinen hyväksikäyttö
- varkaudet

Mahdollisuudet

- ikäihmisten oma poliisipalvelu – kysy poliisilta
- poliisipalvelu – yksinäisyyden lievittäminen
- vanhusoikeus

Media, viestintä

Uhat

- ikäihmiset luottavat painettuun sanaan – mediakriittisyyden opetus

Mahdollisuudet

- tekstiviestipalvelu viranomaisilla (HÄKE)
- jaetaan opas turvallisuudesta joka talouteen (kohde-ryhmät huomioitava)
- ratkaisu: oikea viestintä, joka poistaa pelkoja
- tiedon lisääminen + tavoittaminen
- Länsiväylä-lehden liite
- infl-kirjeen mukana myös muuta infoa
- aistivammojen huomioiminen viestinnässä
- selkokieliisyys
- viestintä yksinkertaista, systemaattista
- vanhusten väliset erot/vanhuus rasite -mediajulkisuutta
- empatiakamppis: Vanhusten kunnioitus, ritaripalvelu
- ikääntyneiden oman äänen kuuleminen
- saavutettavuusdirektiivistä kansalliset ohjeet
- konkreettiset esimerkit

Talous

Uhat

- tieto olemassa olevista mahdollisuuksista, mutta ei itsellä varaa hankkia
- taloudellinen epätasa-arvo

Mahdollisuudet

- kuka maksaa ja mitä
- ratkaise asia nyt, kun vielä kykenet – mitä itse haluat
- edunvalvontavaltuutus jne.

Terveys

Uhat

- kivut, sairaudet
- yksinäisyys
- kognitiivisten kykyjen heikkeneminen
- aistien heikkenemisen tunnistaminen, riskit
- lääkkeiden väärinkäyttö

Mahdollisuudet

- liikuntakortti

Asenteet

Uhat

- ei uskalleta soittaa sairaalaan – miten tulla kuulluksi
- muutoksen pelko palveluiden hankinnan esteenä
- häpeä estää ilmoittamasta huijatuksi tulemisesta
- häpeä, kun ei osaa käyttää automaatteja

Mahdollisuudet

- tutkimus: millaisista asioista halutaan tehdä vaihtokauppaa: itsemääräämisoikeus vs. valvonta
- tieto hyväksytään paremmin, kun viesti tulee vertaiselta tai face to face
- vanhuuden normalisointi osaksi ihmisen normaalia elämänsäkaarta

Palvelut

Uhat

- pankkiasioista selviytyminen
- VR:n konduktööripalveluiden lopettaminen
- ”puhelinoperaattorit kuriin”
- Savitaipaleen kunta avasi palveluita kaikille – vuoro-vaikutus
- kehittäminen tehdään nuorten ehdoilla – lisättävä eri sukupolvien vuorovaikutusta
- miten huomioidaan tulevat muutokset, trendit
- saavutettavuusongelmat

Mahdollisuudet

- kauppa-asioiden hoitaminen jonkun turvallisen henkilön toimesta
- palo-, vesi- ja lämmityspalveluiden ulkoistaminen
- saavutettavuusdirektiivi
- eettiset ohjeet palveluntarjoajille
- kannustaminen eettiseen toimintaan, me noudattamme tätä
- yhteispalvelupisteissä senioripalvelua lisää
- kauppakeskuksiin neuvontaa eli sinne missä ihmiset ovat
- eettinen keskustelu eri tahojen välillä
- pankkikat
- palvelut eri vuorokauden aikoina
- pankeilla eri siirtymäajat palvelujen digitalisaatiossa
- palveluiden käytettävyys
- henkilökohtaisen palvelun säilyttäminen
- kansalaispalvelu – henkilökohtainen palvelu
- pankkipalveluiden opastus, demot
- vertaisopastus ja -ohjeistus matalalla kynnyksellä
- insinöörit mukaan palveluiden testaamiseen
- vanhusasiamies auttaa pulmatilanteissa
- ikääntyneet mukaan suunnitteluun, tullaan kuulluksi
- kansalaisneuvonta
- huolen saattaminen eteenpäin
- vapaaehtoistoiminta
- eettinen lupaus ikäihmisten oikeudenmukaisesta kohtelusta
- vanhusneuvostot

Polarisaatio

Uhat

- irrallisuus yhteiskunnasta – noidankehä
- pankkikonttoreissa näkyvä pahoinvointi
- luottamusyhteiskunnan mureneminen – asennekasvatus ”pidä huolta”
- miten löydetään apua tarvitsevat esim. jatkuvat soittot Häkeen?

Mahdollisuudet

- koulujen ja ikäihmisten tiivis yhteistyö
- kaupunki vs. haja-asutusalue
- auttamisen kulttuurin vahvistaminen
- vanhusneuvostot

LÄHETWORKSHOPIN OSALLISTUJAT

Aaria Family	Hannula Siru
DfA Suomi ry	Eränen Sakari
Eläkeliitto	Nikula Pirkko
Eläkeliitto	Laaksonen Kalle
Eläkeläiset ry	Rajala Tiina
Eläkeläiset ry	Koskimies Jan
Eläkkeensaajien Keskusliitto	Pajunen Tarja
Eläkkeensaajien Keskusliitto	Lehtimäki Marja-Leena
Espoon vanhusneuvosto	Rysti Maria
Espoon vanhusneuvosto	Peltola Mandi
Espoon vanhusneuvosto	Siitonen Helli
Finanssiala ry	Ilola Pirjo
Finanssiala ry	Karhunen Risto
Finanssiala ry	Luna Päivi
Finanssiala ry	Siikala Kristiina
Finanssiala ry	Salminen Elina
FINE	Antila Elina
Kansallinen Senioriliitto	Peltosaari Paavo
Kansallinen Senioriliitto	Nieminen Olavi
Kristillinen Eläkeliitto	Forsgren-Autio Hanna
Kristillinen Eläkeliitto	Kyyrö Päivi
Kuluttajaliitto	Beurling Juha
Poliisihallitus	Aho Jyrki
Sosiaali- ja terveystieteiden ministeriö	Karppanen Satu
Suvanto ry	Helakallio-Ranta Päivi
Valli ry	Kaijanen Sanna
Valli ry Ikäteknologiakeskus	Stenberg Lea
Vanhustyön keskusliitto	Eskelinen Kaisa
Vanhustyön keskusliitto	Vuorela Marjut
Vanhustyön keskusliitto	Mankkinen Teija
Vanhustyön keskusliitto	Tiainen Liisa
VTT	Leikas Jaana
Ympäristöministeriö	Hosionaho Sari

FINANSSIALA

FINANSSIALA RY
Itämerenkatu 11–13, 00180 Helsinki
etunimi.sukunimi@finanssiala.fi
www.finanssiala.fi